

การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานคดียาเสพติดด้านบริการสุขภาพ ของจังหวัดสระบุรี

ลักขณา วงศ์เสาว์ ภ.บ., ภ.ม.

กลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระบุรี

บทคัดย่อ การศึกษานี้ได้ทำการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานคดียาเสพติดด้านบริการสุขภาพตามพระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2541 พระราชบัญญัติการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2525 พระราชบัญญัติวิชาชีพทันตกรรม พ.ศ. 2537 และพระราชบัญญัติวิชาชีพเทคนิคการแพทย์ พ.ศ. 2547 ที่กลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระบุรีดำเนินคดี ในปีงบประมาณ 2556 จำนวน 2 คดี เพื่อให้ทราบถึงผลสำเร็จของการดำเนินคดีและนำมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานต่อไปได้ เป็นการศึกษาข้อมูลจากเอกสารย้อนหลัง (retrospective study) โดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) แยกกรณีศึกษา โดยระบุถึงรายละเอียดของคดี ผลกระทบจากการกระทำผิด ขั้นตอนการดำเนินการ และผลที่จะได้รับจากการดำเนินการ ผลการศึกษาพบว่า รายละเอียดของคดี มีที่มาจากกรรณการร้องเรียนของประชาชน ซึ่งการกระทำไม่เป็นไปตามมาตรฐานสถานพยาบาล การประกอบวิชาชีพและการประกอบโรคศิลปะ เกิดผลเสียต่อสุขภาพของผู้รับบริการ มีการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตรวจสอบข้อมูลจนพบการกระทำความผิดแน่ชัดจึงได้เข้าร่วมจับกุม ส่งพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ จนกระทั่งศาลมีคำพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิด ส่งผลให้ผู้กระทำความผิดเช็ดหาลาบ เกิดความเกรงกลัวกฎหมาย ไม่กล้ามากระทำความผิดซ้ำอีก อันเป็นการคุ้มครองความปลอดภัยประชาชน โดยสรุป การดำเนินการทุกขั้นตอนสำเร็จลุล่วงด้วยดี ทั้งนี้เนื่องจากพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ร่วมปฏิบัติ มีการประสานงานแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร จนมีความรู้ความเข้าใจอย่างดีแล้วจึงเข้าจับกุม อาจจะมีประยุคดีใช้กรณีศึกษานี้ในกรณีอื่น ๆ ที่มีพฤติการณ์การกระทำผิดในลักษณะเดียวกัน แต่ในบางกรณีอาจมีรายละเอียดปลีกย่อยที่แตกต่างออกไป พึงใช้ความระมัดระวัง โดยเฉพาะในด้านการสืบสวนประมวลหลักฐานเป็นกรณี

คำสำคัญ: การดำเนินคดี, บริการสุขภาพ, จังหวัดสระบุรี

บทนำ

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระบุรีเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีบทบาทในการกำกับ ดูแลด้านการบริการสุขภาพให้เป็นไปตามกฎหมายสถานพยาบาล และกฎหมายการประกอบโรคศิลปะ ตลอดจนกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคด้านบริการสุขภาพ และให้ประชาชนได้รับการดูแลสุขภาพที่ได้คุณภาพมาตรฐาน โดยสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล

หากมีการปฏิบัติที่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายบัญญัติไว้ ซึ่งจะเป็นกรณีการสืบสวนประมวลหลักฐานข้อเท็จจริงแห่งพฤติการณ์ที่เกิดขึ้น และดำเนินคดีตามกฎหมาย จากบทบาทภารกิจดังกล่าว จะเห็นได้ว่า การดำเนินงานจำเป็นต้องใช้กฎหมายหลายฉบับ ถ้าหากมีการดำเนินการที่ไม่ถูกต้อง หรือไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนกฎหมาย อาจทำให้เกิดผลกระทบ หรือก่อให้เกิด

ความเสียหายต่อภาครัฐหรือภาคเอกชนได้

กลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระบุรีได้มีการดำเนินการกับผู้กระทำผิดกฎหมายด้านบริการสุขภาพ ซึ่งเป็นการดำเนินคดีอาญาทางศาลยุติธรรมตามพระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2541 พระราชบัญญัติการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2525 พระราชบัญญัติวิชาชีพทันตกรรม พ.ศ. 2537 และพระราชบัญญัติเทคนิคการแพทย์ พ.ศ. 2547 ในปีงบประมาณ 2556 จำนวน 2 คดี ซึ่งการดำเนินการต้องอาศัยเทคนิคและทักษะในด้านการสืบสวนประมวลหลักฐานประกอบการดำเนินคดีร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ จึงเห็นควรมีการวิเคราะห์ผลการดำเนินคดีที่มีคำพิพากษาของศาลแล้ว เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานและนำผลการวิเคราะห์มาปรับปรุง วางแผน ในการดำเนินงานตามกฎหมายเฉพาะเหล่านั้น อีกทั้งป้องกันการเกิดปัญหาถูกฟ้องร้องการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบทางศาลปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.2539 ต่อไป

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ผลการดำเนินคดีด้านบริการสุขภาพตามพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง ซึ่งกลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระบุรีดำเนินคดีในปีงบประมาณ 2556 จำนวน 2 คดี เพื่อให้ทราบถึงผลสำเร็จของการดำเนินคดี และใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานต่อไป

วิธีการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาโดยวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารย้อนหลัง (retrospective study) ในด้านการดำเนินคดีกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับบริการสุขภาพ ศึกษาจากเอกสารการร้องเรียน บันทึกการจับกุม บันทึกคำให้การ บันทึกคำฟ้อง คำรับสารภาพ คำพิพากษา รายงานผลการดำเนินคดีด้านบริการสุขภาพของกลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุข สำนักงาน

สาธารณสุขจังหวัดสระบุรีที่มีการดำเนินการในปีงบประมาณ 2556 เก็บข้อมูลจากผลคดีที่มีการกระทำผิดตามพระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ.2541 พระราชบัญญัติการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ.2542 พระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ.2525 พระราชบัญญัติวิชาชีพทันตกรรม พ.ศ. 2537 และพระราชบัญญัติเทคนิคการแพทย์ พ.ศ. 2547 ที่มีการดำเนินคดีอาญาทางศาลยุติธรรม ซึ่งมีคำพิพากษาจากศาลแล้ว จำนวน 2 คดี โดยใช้แบบวิเคราะห์ผลการดำเนินคดีด้านบริการสุขภาพแยกรายคดี ประกอบด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) ดังนี้

- 1) รายละเอียดของคดี
- 2) ผลกระทบจากการกระทำผิด
- 3) ขั้นตอนการดำเนินการ
- 4) ผลที่จะได้รับการดำเนินการ

นิยามศัพท์

การดำเนินคดีด้านบริการสุขภาพ หมายถึงการดำเนินคดีเกี่ยวกับการให้บริการด้านสุขภาพตามพระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2541 พระราชบัญญัติการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2525 พระราชบัญญัติวิชาชีพทันตกรรม พ.ศ. 2537 และพระราชบัญญัติวิชาชีพเทคนิคการแพทย์ พ.ศ. 2547

ผลการศึกษา

การศึกษานี้ได้วิเคราะห์ความผิดด้านบริการสุขภาพ จำนวน 2 คดี ในที่นี้จะมีการนำเสนอเป็นกรณีศึกษา ดังนี้

กรณีศึกษาที่ 1: คดีการตรวจสุขภาพนักเรียน

- 1) รายละเอียดของคดี

เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2556 เวลากลางวัน สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระบุรีได้รับการร้องเรียนจากผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับมาตรฐานในการปฏิบัติ-

งานของพนักงานที่ตรวจสุขภาพ โดยแจ้งว่ามีกลุ่มบุคคล ซึ่งสงสัยว่าไม่ได้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพหรือผู้ประกอบโรคศิลปะ ออกหน่วยตรวจสุขภาพนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดสระบุรี ซึ่งมีกิจกรรมซึ่งนำหนัก วัดส่วนสูง วัดความดันโลหิต เจาะเลือด เอ็กซเรย์ทรวงอก วัดสายตา รับตัดแว่นตา การกระทำดังกล่าวเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติต่าง ๆ ดังนี้

(1) พระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2541 มาตรา 4, 16 วรรคหนึ่ง, 24 วรรคหนึ่ง, 57 ข้อหาร่วมกันประกอบกิจการและดำเนินการสถานพยาบาลโดยไม่ได้รับอนุญาต (สถานพยาบาลเถื่อน) เนื่องจากหน่วยตรวจสุขภาพนักเรียนเคลื่อนที่ที่ต้องเป็นหน่วยจากสถานพยาบาลรัฐหรือเอกชนที่มีเตียงรับผู้ป่วยไว้ค้างคืนเท่านั้น⁽¹⁾ แต่ในกรณีศึกษานี้ หน่วยตรวจสุขภาพนักเรียนเคลื่อนที่ที่เป็นหน่วยจากบริษัทเอกชนรับตรวจสุขภาพนักเรียนที่ขึ้นทะเบียนเป็นคลินิกเทคนิคการแพทย์ ซึ่งเป็นสถานพยาบาลประเภทที่ไม่มีเตียงรับผู้ป่วยไว้ค้างคืน

(2) พระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2525 มาตรา 4, 26 วรรคหนึ่ง, 43 ข้อหาร่วมกันประกอบวิชาชีพเวชกรรมโดยมิได้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม เนื่องจากมีการตรวจโรค และวินิจฉัยโรคโดยบุคคลที่ไม่ใช่แพทย์⁽²⁾

(3) พระราชบัญญัติวิชาชีพเทคนิคการแพทย์ พ.ศ. 2547 มาตรา 3, 28 วรรคหนึ่ง, 50 ข้อหาร่วมกันประกอบวิชาชีพเทคนิคการแพทย์โดยมิได้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพเทคนิคการแพทย์ เนื่องจากมีการเจาะเลือดโดยบุคคลที่ไม่ใช่เทคนิคการแพทย์⁽³⁾

(4) พระราชบัญญัติการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. 2542 มาตรา 4, 30 วรรคหนึ่ง, 57 วรรคหนึ่ง ข้อหาร่วมกันประกอบโรคศิลปะโดยมิได้เป็นผู้ประกอบโรคศิลปะ เนื่องจากมีการตรวจเอ็กซเรย์ทรวงอกโดยบุคคลที่ไม่ใช่รังสีเทคนิค⁽⁴⁾

2) ผลกระทบจากการกระทำผิด

หากปล่อยให้มีการกระทำดังกล่าว ซึ่งไม่ได้ปฏิบัติ

ตามมาตรฐานการให้บริการตรวจสุขภาพนักเรียน อาจเกิดอันตรายต่อสุขภาพได้ เนื่องจากผลการตรวจสุขภาพจะเป็นข้อมูลพื้นฐาน เพื่อนำไปวางแผนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพในอนาคต หากข้อมูลไม่ถูกต้องแม่นยำอาจทำให้เกิดอันตรายถึงชีวิต เช่น หมู่เลือดไม่ถูกต้อง หากเกิดกรณีฉุกเฉินต้องให้เลือด จะทำให้เสียชีวิตจากให้เลือดผิดหมู่ได้ และการติดเชื้อจากการใช้เข็มเจาะเลือดร่วมกันหลายคน

3) ขั้นตอนการดำเนินการ

เจ้าหน้าที่จากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระบุรี ได้ร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองสระบุรี ไปตรวจสอบข้อเท็จจริง ณ หอประชุมโรงเรียน โดยมีรองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายบริหารทั่วไปเป็นผู้นำตรวจพบว่า หน่วยตรวจสุขภาพดังกล่าวกำลังทำการตรวจสุขภาพเด็กนักเรียนอยู่ เจ้าหน้าที่จึงได้แสดงตัวเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ขอตรวจสอบหลักฐานการเป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม พบว่า ไม่มีหลักฐานดังกล่าว จึงขอดูหลักฐานประจำตัวอื่น ๆ บุคคลที่อ้างตัวเป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมแจ้งว่าใบอนุญาตชั่วคราวอยู่ในรถยนต์ เจ้าหน้าที่จึงขอไปดูเพื่อตรวจสอบหลักฐาน ขณะนั้นผู้ต้องสงสัยเพศชายที่อ้างตัวเป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมหลบหนี เจ้าหน้าที่จึงวิ่งตามไปจนทันแล้ว ได้พบกับผู้ต้องสงสัยเพศหญิงที่อ้างตัวเป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมอีกรายหนึ่ง จึงได้ขอตรวจสอบหลักฐานทั้งสองคน ผู้ต้องสงสัยทั้งสองคนรับสารภาพว่า ไม่ได้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม จึงได้นำผู้ต้องหาทั้งสองคนพร้อมผู้จัดการบริษัทรับตรวจสุขภาพ ไปที่สถานีตำรวจภูธรเมืองสระบุรี เพื่อดำเนินการสอบสวน โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ยึดของกลาง ได้แก่ สมุดรายงานประจำตัว การตรวจสุขภาพนักเรียน และได้มอบให้พนักงานสอบสวนเก็บไว้เป็นหลักฐานดำเนินคดี

จากการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานแล้ว พนักงานสอบสวนมีความเห็นทางคดีว่า ควรสั่งฟ้องผู้ต้องหาคดีนี้ตามข้อกล่าวหาที่พนักงานเจ้าหน้าที่

ส่งมอบให้ และพนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้องเช่นเดียวกัน
 จำเลยที่ 3 (ผู้ชายที่แอบอ้างฯ) และที่ 4 (ผู้หญิงที่
 แอบอ้างฯ) ให้การรับสารภาพ ส่วนจำเลยที่ 1 (นิติบุคคล)
 และจำเลยที่ 2 (กรรมการ) ให้การปฏิเสธ ศาลมีคำสั่ง
 ให้แยกฟ้อง ซึ่งต่อมาเปลี่ยนเป็นให้การรับสารภาพ
 ในชั้นศาล สำหรับจำเลยที่ 3 และที่ 4 ศาลพิพากษา
 ลงโทษตามคดีหมายเลขดำที่ 5645/2556 คดีหมายเลข
 แดงที่ 2505/2557 ฐานร่วมกันประกอบกิจการ
 สถานพยาบาลโดยไม่ได้รับใบอนุญาต ปรับคนละ
 10,000 บาท ฐานร่วมกันประกอบวิชาชีพเทคนิค-
 การแพทย์โดยมิได้ขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาต ปรับ
 คนละ 10,000 บาท ฐานร่วมกันประกอบวิชาชีพเวชกรรม
 โดยมิได้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม และฐานร่วมกัน
 ประกอบโรคศิลปะโดยมิได้ขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาต
 เป็นการกระทำความผิดต่อกฎหมายหลายบท แต่ละ
 บทมีโทษเท่ากัน ให้ลงโทษฐานร่วมกันประกอบโรคศิลปะ
 โดยมิได้ขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาต ปรับคนละ 5,000
 บาท รวมปรับคนละ 25,000 บาท จำเลยที่ 3 และที่ 4
 ให้การรับสารภาพเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุ
 บรรเทาโทษ ลดโทษให้กึ่งหนึ่งตามประมวลกฎหมาย
 อาญา มาตรา 78 คงปรับคนละ 12,500 บาท รัชของ
 กลาง ส่วนจำเลยที่ 1 และที่ 2 ศาลพิพากษาลงโทษตามคดี
 หมายเลขดำที่ 868/2557 คดีหมายเลขแดงที่ 2526/
 2557 ฐานร่วมกันประกอบกิจการสถานพยาบาลโดย
 ไม่ได้รับใบอนุญาต ปรับคนละ 10,000 บาท ฐานร่วมกัน
 ดำเนินการสถานพยาบาลโดยไม่ได้รับใบอนุญาต ปรับคน
 ละ 10,000 บาท ฐานร่วมกันประกอบวิชาชีพเทคนิค-
 การแพทย์โดยมิได้ขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาต ปรับ
 คนละ 10,000 บาท ฐานร่วมกันประกอบวิชาชีพเวช-
 กรรมโดยมิได้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม และฐาน
 ร่วมกันประกอบโรคศิลปะโดยมิได้ขึ้นทะเบียนและรับ
 ใบอนุญาต เป็นการกระทำความผิดต่อกฎหมาย
 หลายบทแต่ละบทมีโทษเท่ากัน ให้ลงโทษฐานร่วมกัน
 ประกอบโรคศิลปะโดยมิได้ขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาต
 ปรับคนละ 5,000 บาท รวมปรับคนละ 35,000 บาท

จำเลยที่ 1 และที่ 2 ให้การรับสารภาพเป็นประโยชน์แก่
 การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษให้กึ่งหนึ่งตาม
 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 คงปรับคนละ
 17,500 บาท ส่วนของกลางศาลมีคำสั่งริบแล้วในคดี
 หมายเลขดำที่ 5645/2556 ของศาลนี้

การดำเนินคดีดังกล่าวมีการประสานงานสื่อมวลชน
 ส่วนกลาง⁽⁵⁾ และท้องถิ่นให้เผยแพร่ข่าวสาร เพื่อให้
 บริษัทที่รับตรวจสุขภาพตลอดจนผู้ที่ไม่ได้เป็นผู้ประกอบ-
 วิชาชีพ หรือผู้ประกอบโรคศิลปะ เกรงกลัวกฎหมาย
 ไม่กล้าออกตรวจสุขภาพอย่างไม่ถูกต้อง และเพื่อให้
 ผู้บริหารสถานศึกษาและประชาชนทั่วไปได้ทราบถึง
 มาตรฐานการให้บริการตรวจสุขภาพนักเรียน ดังนี้

1. การให้บริการตรวจสุขภาพนักเรียน จะต้องตรวจ
 โดยสถานพยาบาลภาครัฐหรือเอกชนที่มีเตียงรับผู้ป่วย
 ไว้ค้างคืนเท่านั้น ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติสถาน-
 พยาบาล พ.ศ. 2541 บริษัททั่วไปหรือคลินิกที่ไม่มี
 เตียงรับผู้ป่วยไว้ค้างคืน ไม่สามารถดำเนินการตรวจ
 สุขภาพเคลื่อนที่ได้

2. ผู้ที่ทำหน้าที่ตรวจสุขภาพหรือผู้ให้บริการที่เข้าข่าย
 เป็นการประกอบวิชาชีพทางการแพทย์และสาธารณสุข
 ต้องเป็นผู้ประกอบวิชาชีพตามที่กฎหมายวิชาชีพกำหนด
 ให้อำนาจไว้ หรือเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะตามพระราช-
 บัญญัติการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. 2542 ได้แก่ แพทย์
 พยาบาล นักเทคนิคการแพทย์ หรือนักรังสีเทคนิค เท่านั้น

3. หากไม่แน่ใจว่าหน่วยบริการที่ไปตรวจสุขภาพ
 ถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ ขอให้แจ้ง
 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระบุรีเพื่อร่วมกันตรวจสอบ
 ก่อนที่จะอนุญาตให้ดำเนินการ

นอกจากนี้ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระบุรี
 ได้ดำเนินการให้การดูแลนักเรียนที่ได้รับผลกระทบ
 ในระยะยาวจากการเจาะเลือดโดยไม่เปลี่ยนเข็ม และนำ
 เรื่องที่เกิดขึ้นดังกล่าวรวมทั้งแนวทางการปฏิบัติของ
 กระทรวงสาธารณสุขในการตรวจสุขภาพนักเรียนและ
 ผู้ใช้แรงงานเข้าที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการจังหวัด
 สระบุรี ซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน เพื่อทำความ

เข้าใจกับผู้บริหาร และร่วมกันคุ้มครองความปลอดภัยแก่ประชาชน

4) ผลที่จะได้รับจากการดำเนินการ

การดำเนินการต่าง ๆ ในคดีนี้ ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี ด้วยการประสานความร่วมมือของทุกฝ่าย และอาจจะประยุกต์ใช้กรณีศึกษาอื่น ๆ ที่มีพฤติการณ์การกระทำผิดเกี่ยวกับการตรวจสุขภาพของนักเรียนและผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการ โดยมีข้อควรระวัง คือ พนักงานตรวจสุขภาพมีจำนวนหลายคน ที่ร่วมกันให้บริการตรวจสุขภาพ จึงควรมีเจ้าหน้าที่จำนวนมากเพียงพอในการเข้าจับกุมในขณะที่กระทำความผิดซึ่งหน้า เพื่อป้องกันการหลบหนีของพนักงานบางคน และให้ดำเนินคดีกับทุกคนในฐานะร่วมกันกระทำความผิดต่าง ๆ เพราะจะทำให้ผู้กระทำความผิดทุกคน ถูกลงโทษและไม่กล้ากระทำความผิดอีก รวมทั้งต้องมีการรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทั้งหมด เช่น สมุดรายนงานการตรวจสุขภาพ รถเอ็กซ์เรย์เคลื่อนที่ เข็มเจาะเลือด เป็นต้น

กรณีศึกษาที่ 2: คดีการจัดฟันแพ้น้ำ

1) รายละเอียดของคดี

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระบุรี ได้รับการร้องเรียนว่ามีบุคคลใช้บ้านของตนเองในตำบลตาลเดี่ยว อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี ประกอบกิจการสถานพยาบาลเพื่อจัดฟันแพ้น้ำให้กับผู้มารับบริการ เรียกเก็บเงินค่าบริการ ครั้งละ 1,500 บาท และไม่ได้ขออนุญาตประกอบกิจการและดำเนินการสถานพยาบาลจากผู้อนุญาต อันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2541 มาตรา 16 วรรคหนึ่ง, 24 วรรคหนึ่ง, 57 มีโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 6 หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ นอกจากนี้ยังมีความผิดตามพระราชบัญญัติวิชาชีพทันตกรรม พ.ศ. 2537 มาตรา 28, 50 เนื่องจากผู้ต้องหาไม่ใช่ทันตแพทย์จึงไม่สามารถประกอบวิชาชีพทันตกรรมได้ มีโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือ

ปรับไม่เกิน 3 หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ⁽⁶⁾ จึงตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นแล้วพบว่า มีการกระทำความผิดจริง

2) ผลกระทบจากการกระทำผิด

ลวดจัดฟันแพ้น้ำที่ใช้คุณภาพต่ำ มีสารปนเปื้อนที่เป็นโลหะหนัก เช่น ตะกั่ว พลวง ซิลิเนียม โครเมียม และสารหนู หากสะสมในร่างกายมากๆ จะเป็นอันตรายต่อไต ทำให้เนื้อเยื่อต่างๆ ของเซลล์ตาย อาจทำให้เกิดมะเร็งได้ การใช้ลวดที่เป็นสี เมื่อใส่ไว้ในปากสักระยะหนึ่ง มีการสัมผัสอาหาร ของเย็น ของร้อน แล้วสีจางลง ส่วนประกอบของสีจะเข้าสู่ร่างกาย ผ่านเข้ากระเพาะอาหาร และดูดซึมไปสะสมไว้ในร่างกาย เป็นการสะสมสารพิษไว้ในร่างกาย การกระทำดังกล่าวจึงทำให้ผู้รับบริการ อาจได้รับอันตรายจากวัสดุจัดฟันที่ไม่ได้มาตรฐาน ถึงขั้นเสียชีวิตได้⁽⁷⁾

3) ขั้นตอนการดำเนินการ

เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2556 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระบุรี ได้ร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรแก่งคอย เข้าล้อมซื้อ และสามารถจับตัวผู้กระทำความผิดซึ่งหน้าได้ ส่งพนักงานสอบสวนดำเนินคดีตามข้อกล่าวหาที่พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งมอบ ต่อมาพนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้อง และศาลพิพากษาตามคดีหมายเลขดำที่ 4573/2556 และคดีหมายเลขแดงที่ 4859/2556 ลงโทษจำคุก 7 เดือน และปรับ 12,000 บาท ตัวผู้กระทำความผิดให้การรับสารภาพลดโทษกึ่งหนึ่ง คงจำคุก 3 เดือน 15 วัน และปรับ 6,000 บาท แต่จำเลยไม่เคยได้รับโทษจำคุก จึงให้รอลงอาญาโทษจำคุกไว้ 2 ปี คумประพฤติดำเลย 1 ปี โดยให้จำเลยไปรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติจำนวน 4 ครั้ง เพื่อพนักงานคุมประพฤติจะได้แนะนำตักเตือนในเรื่องความประพฤติและการประกอบอาชีพ

การดำเนินการเข้าจับกุมครั้งนี้ได้ประสานกับผู้สื่อข่าวของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นต่างๆ และเคเบิลทีวีท้องถิ่นให้ทำข่าวเพื่อประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินการให้ประชาชน

ทราบ ซึ่งจะช่วยป้องกันความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้น และเพื่อจะได้ทำให้ผู้ที่กระทำความผิด เกรงกลัวกฎหมาย ไม่กล้ากระทำความผิดอีกต่อไป อันเป็นการคุ้มครองความปลอดภัยประชาชน

4) ผลที่จะได้รับจากการดำเนินการ

การดำเนินการต่างๆ ในคดีนี้ ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดีด้วยการประสานความร่วมมือของทุกฝ่าย และอาจจะประยุกต์ใช้กรณีศึกษานี้ในกรณีอื่นๆ ที่มีพฤติการณ์การกระทำผิดเกี่ยวกับการจัดฟันแพ้นั้น โดยมีข้อควรระวังคือ การพิจารณาส่งบุคคลเข้าไปล่อซื้อ ควรพิจารณาเลือกบุคคลที่เป็นวัยรุ่นเพื่อให้ผู้กระทำ ความผิดไม่เกิดความระแวง หากปฏิเสธการให้บริการ จะส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินคดีข้อหาเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพทันตกรรมและประกอบกิจการสถานพยาบาลได้ เนื่องจากไม่มีการกระทำต่อมนุษย์เกี่ยวกับการตรวจ การวินิจฉัย การบำบัด หรือการป้องกันโรคฟัน โรคอวัยวะที่เกี่ยวข้องกับฟัน โรคอวัยวะในช่องปาก ตามนิยามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติวิชาชีพทันตกรรม พ.ศ. 2537 คำว่า “วิชาชีพทันตกรรม” จึงเป็นการไม่เข้าข่ายประกอบวิชาชีพทันตกรรม และนิยามตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2541 คำว่า “สถานพยาบาล” หมายถึงสถานที่รวมตลอดถึงยานพาหนะซึ่งจัดไว้เพื่อ.. การประกอบวิชาชีพทันตกรรมตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพทันตกรรม ดังนั้น หากไม่มีการประกอบวิชาชีพทันตกรรม สถานที่นั้นจะไม่เข้าข่ายเป็นสถานพยาบาล รวมทั้งต้องมีรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทั้งหมด เช่น ลวด-ดัดฟันแพ้นั้น เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดฟันแพ้นั้น เป็นต้น

วิจารณ์

ปัญหาการให้บริการสุขภาพที่ผิดกฎหมายในจังหวัดสระบุรีและจังหวัดอื่นๆ ส่วนใหญ่เป็นกรณีคล้ายกันคือ ปัญหาการให้บริการตรวจสุขภาพนักเรียน และปัญหา

การให้บริการจัดฟันแพ้นั้น ซึ่งน่าจะมีการกระทำความผิดในลักษณะเดียวกันนี้หลายครั้งทั่วประเทศ แต่บางครั้งเจ้าหน้าที่อาจจะไม่ทราบว่ามีการกระทำความผิด หรือบางครั้งอาจมีการจับกุมได้ แต่ไม่เป็นข่าว

สำหรับปัญหาการให้บริการตรวจสุขภาพนักเรียนที่ผ่านมามีข่าวการดำเนินคดีเพียงไม่กี่ครั้ง โดยในปี พ.ศ. 2555 ที่จังหวัดตากเมื่อวันที่ 21 มิ.ย. 2555⁽⁸⁾ และจังหวัดกาฬสินธุ์เมื่อวันที่ 29 มิ.ย. 2555⁽⁹⁾ ซึ่งพนักงานตรวจสุขภาพเป็นกลุ่มเดียวกันกับกลุ่มที่ถูกตำรวจจับได้ที่จังหวัดตาก ต่อมาในปี พ.ศ. 2556 ที่จังหวัดสระบุรีเมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2556⁽⁵⁾ และ จังหวัดเชียงใหม่เมื่อวันที่ 27 สิงหาคม 2556⁽¹⁰⁾ ซึ่งบริษัทตรวจสุขภาพเป็นบริษัทชื่อเดียวกัน โดยบริษัทนี้เคยให้บริการมา 80 โรงเรียนแล้ว⁽¹¹⁾

สาเหตุของการทำผิดเกิดจาก 2 ปัจจัย ปัจจัยแรกเกี่ยวข้องกับผู้กระทำผิดซึ่งยอมเสี่ยงเนื่องจากเป็นการสร้างรายได้ที่ดีด้วยวิธีง่ายๆ และปัจจัยที่สองเกี่ยวกับการขาดความเข้มงวดในการดำเนินงานบังคับใช้กฎหมายของหน่วยงานภาครัฐ

ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการ

1) คดีการตรวจสุขภาพนักเรียน: อัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอในการเข้าจับกุมผู้กระทำความผิด ซึ่งมีจำนวนหลายคน ทำให้จับกุมได้ไม่ครบทุกคน ประกอบกับพนักงานสอบสวนและพนักงานคุมประพฤติขาดความรู้ความเข้าใจกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสุขภาพนักเรียน และผู้ต้องหาบางคนให้การปฏิเสธและต่อสู้คดี ทำให้การดำเนินคดีล่าช้า รวมเวลาที่ใช้ในการดำเนินการจนถึงวันที่ศาลตัดสินลงโทษ ทั้งหมด 10 เดือน ซึ่งเป็นระยะเวลาที่นานมาก

2) คดีการจัดฟันแพ้นั้น: ไม่มีเงินงบประมาณสำหรับใช้ในการล่อซื้อและจ้างสายลับ ต้องใช้เงินสวัสดิการของสำนักงาน คดีนี้ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพ จึงใช้เวลาดำเนินการทั้งหมดจนถึงวันที่ศาลตัดสินเป็นเวลาเพียง 21 วัน เท่านั้น

ผลการตัดสินของศาลในคดีการตรวจสุขภาพนักเรียน

ลงโทษปรับเพียงสถานเดียว ไม่มีโทษจำคุก ซึ่งนับว่าเป็นการลงโทษที่เบามากเมื่อเทียบกับพฤติการณ์ในการกระทำความผิดที่ไม่เกรงกลัวกฎหมาย และผลของการกระทำดังกล่าวส่งผลเสียอย่างกว้างขวางต่อผู้เข้ารับบริการ ความผิดด้านบริการสุขภาพในกรณีศึกษาทั้ง 2 คดีนี้ มีอัตราโทษอยู่ในการอำนาจการพิจารณาของศาลแขวง คือ จำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 6 หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ หากผู้ต้องหาปรับสารภาพจะต้องส่งฟ้องศาลภายใน 48 ชั่วโมงนับตั้งแต่เวลาจับกุม แต่หากผู้ต้องหาปฏิเสธและยื่นฟ้องต่อศาลไม่ทันภายใน 48 ชั่วโมง จะต้องขอผิดฟ้องและฝากขังต่อศาลได้ครั้งละ 6 วัน ไม่เกิน 5 ครั้ง รวมแล้วไม่เกิน 32 วัน⁽¹²⁾ ซึ่งเป็นระยะเวลาที่สั้นมาก ทำให้พนักงานสอบสวนต้องเร่งทำสำนวนคดี ส่งผลให้การสอบสวนไม่มีความสมบูรณ์เพียงพอ หากมีการแก้ไขเพิ่มอัตราโทษให้สูงกว่าศาลแขวงนอกจากจะทำให้ผู้ที่คิดจะกระทำความผิดเกิดความเกรงกลัว ไม่กล้ากระทำความผิดแล้ว ยังจะทำให้พนักงานสอบสวนมีเวลาในการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานให้แน่นหนามากยิ่งขึ้น อันจะส่งผลดีต่อการพิจารณาคดีในชั้นศาล

นอกจากนี้ ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ในการเลือกซื้อและใช้บริการด้านสุขภาพ

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้ สำเร็จได้ด้วยดี โดยได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่ายซึ่งเห็นความสำคัญของการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อแก้ไขปัญหา ข້อร้องเรียน และส่งผลให้ประชาชนปลอดภัยจากการใช้บริการสุขภาพ ในการนี้ ผู้ศึกษาขอขอบคุณนายแพทย์-สาธารณสุขจังหวัดสระบุรี นิติกรกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ และเจ้าหน้าที่จากกลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระบุรี ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการดำเนินการจนสำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

1. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2542) เรื่อง หลักเกณฑ์การยกเว้นสถานพยาบาลซึ่งไม่ต้องอยู่ในบังคับของ พ.ร.บ.สถานพยาบาล พ.ศ.2541. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 116, ตอนพิเศษ 106 ง (ลงวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2542).
2. พระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2525. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 99, ตอนที่ 111 ก, ฉบับพิเศษ (ลงวันที่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2525).
3. พระราชบัญญัติวิชาชีพเทคนิคการแพทย์ พ.ศ. 2547. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 121, ตอนพิเศษ 65 ก (ลงวันที่ 22 ตุลาคม พ.ศ. 2547).
4. พระราชบัญญัติการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. 2542 ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 116, ตอนที่ 39 ก (ลงวันที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ. 2542).
5. ครอบครัว ช่าว 3. ช่าว 3 มิติ - ร้องเรียนขบวนการหมอมืออ่อน - ฐปณีย์ เอียดศรีไชย - รายงาน. สธ. สั่งดำเนินคดีหมอมืออ่อน [อินเทอร์เน็ต]. 2556 [สืบค้นเมื่อ 20 ส.ค. 2557]. แหล่งข้อมูล: <http://www.krobkruakao.com/>
6. พระราชบัญญัติวิชาชีพทันตกรรม พ.ศ. 2537. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 111, ตอนที่ 40 ก (ลงวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2537).
7. Cosmetic Dentistry by Bangkok Smile Group. อันตรายจากการตัดฟันแฟชั่น [อินเทอร์เน็ต]. 2558 [สืบค้นเมื่อ 28 ก.พ. 2558]. แหล่งข้อมูล: http://www.thaicosmeticdental.com/dental_care14.php
8. ไทยรัฐออนไลน์. จับหมอมืออ่อนตรวจสุขภาพ ใช้เข็มเล่มเดียวเจาะเลือด ทำ นศ.ผวา [อินเทอร์เน็ต]. 2555 [สืบค้นเมื่อ 1 มี.ค. 2558]. แหล่งข้อมูล: <http://www.thairath.co.th/content/270103>
9. ไทยรัฐออนไลน์. ตรวจซ้ำ นร. 'วิทยาลัยอาชีพคาม่วง' กางสินธุ์ ใช้เข็มเจาะเลือดร่วมกัน [อินเทอร์เน็ต]. 2555 [สืบค้นเมื่อ 1 มี.ค. 2558]. แหล่งข้อมูล: <http://www.thairath.co.th/content/270103>
10. เดลินิวส์. โรงเรียนยุพราชฯ เตรียมดำเนินคดี บริษัทตรวจสุขภาพที่ไม่ได้มาตรฐาน [อินเทอร์เน็ต]. 2556 [สืบค้นเมื่อ 1 มี.ค. 2558]. แหล่งข้อมูล: <http://www.dailynews.co.th/Content/regional/34499/>

11. Dek-D. นักเรียน/ผู้ปกครอง ร.ร.สระบุรีวิทยาคม เครียด!! หลังพบแพทย์เถื่อน ปลอมมาตรฐานเลือดให้นักเรียน [สระบุรี] [อินเทอร์เน็ต]. 2556 [สืบค้นเมื่อ 1 มี.ค. 2558]. แหล่งข้อมูล: <http://www.dek-d.com/board/view/3041111/>
12. พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาคriminal ความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2556. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 130, ตอนที่ 30 ก (ลงวันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2556).

Abstract: Health Services Criminal Cases Analysis of Saraburi Province

Lakana Wongsao B.Pharm., M.Pharm.

Consumer Protection and Public Health Pharmacy Section, Saraburi Provincial Public Health Office

Journal of Health Science 2015;24:441-8.

The objective of this study was to analyze the legal management and outcomes of 2 cases performing illegal health services in Saraburi Province in 2013 in order to monitor the progress of legal actions and to use as guideline for future management. The 2 cases were considered illegal based on the Medical Facility Act B.E. 2541, the Medical Profession Act B.E.2525, the Dental Profession Act B.E.2537 and the Medical Technology Profession Act B.E.2547. It was conducted as a retrospective documentary study; and the analysis was based on the details of the individual cases, the impacts of the illegal acts, the management steps, and the final outcomes. It was found that both cases began with complaints of people who observed that the medical services might not follow medical facility standards; and were likely to affect the health of services' receivers. The Consumer Protection and Public Health Pharmacy Section had worked with concerned agencies investigating the situations and, when the illegal acts were confirmed, proceeded with arresting and taking the culprits to the prosecutors. Both cases were finally sentenced for punishment by the court. Public education through mass media was conducted in both cases to raise social awareness. The legal management of the 2 cases was successful because of the close collaboration among responsible agencies in exchanging information and building mutual understanding on the process; and the process could be a guideline for similar incidents in the future. Another learning point was that there were variations of the details which required distinctive investigation and careful approaches that were suitable for each individual cases.

Key words: criminal case, health service, Saraburi province